

Luka Tomašević

Bioetika iz teološke perspektive

(Zagreb: Pergamena, 2014)

340 str., uključujući Literaturu, Sažetak/Summary i
Bilješku o autoru

Teolozi su odigrali značajnu, povremeno i presudnu ulogu u povijesti bioetike. Na kraju krajeva, i sam Fritz Jahr (1895.-1953.) je bio protestantski teolog, a i Potterovu je ideju u Hrvatsku iz Rima najprije „donio“ Valentin Pozaić, osnovavši u Zagrebu Centar za bioetiku i prvi upotrijebivši termin „bioetika“ u akademskom diskursu (proljeće 1985.). Jedan od najplodnijih autora i najbogatijih prinosnika intelektualnom profiliranju bioetike još uvijek je Tonči Matulić (r. 1966.), dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, u Italiji su, još od 1984., nositeljima bioetike postali rimski kardinal Elio Sgreccia (r. 1928.) i Michele Aramini (r. 1953.), profesor moralne teologije u Milanu, a u Južnoj Americi je već desetak godina lider bioetičke misli (pisac knjige o distanzaciji, prevedene i na hrvatski, i urednik časopisa *Bioethikos*) kamilijanac Leo Pessini (r. 1955.) iz São Paula. Ne treba zaboraviti da je i Van Rensselaer Potter, u svom obraćanju sudionicima hrvatskim kolegama 2001., neposredno pred smrt, poručio da bi, da danas zasniva bioetiku, o njoj promišljao kao o religiji a ne kao o znanosti.

Sinjanin Luka Tomašević (r. 1951.), školovan u Jeruzalemu i Rimu, franjevac i nekadašnji dekan splitskog Katoličkog bogoslovnog fakuleta, bio je među osnivačima Hrvatskog bioetičkog društva (2000.) i Međunarodnog društva za kliničku bioetiku (2003.; danas potpredsjednik), pa je logična njegova ambicija, a pomalo i zadaća, da baš on osvjetli bioetiku iz teološke perspektive. U prvome dijelu ovog djela, autor opisuje nastanak i razvitak bioetike, analizirajući moralnu krizu Zapadnog tržišnog društva i „teror relativizma“, te podastirući najprije razvojni put discipline u vrijeme Fritza Jahra, a potom i Van Rensselaera Pottera i drugih američkih prinosa (seattleska epizoda s prvim „umjetnim bubregom“ – hemodijalizom 1962., A. Hellegers i osnivanje Instituta za etiku Kennedyjevih 1971. i dr.). Naročita pažnja posvećena je nastanku i ulozi etičih povjerenstava, te nastaku i razvoju bioetike u Hrvatskoj (uključujući zagrebačku Čovićevu i riječku

Šegotinu „školu“) i teološke bioetike (uključujući značaj enciklike *Evangelium vitae* i raščlambu posebnosti pravoslavne etike i bioetike u Rusiji – o kojoj autor, zahvaljujući mreži svojih kontakata, u ovome času svakako zna ponajviše u Hrvatskoj). U drugome se dijelu L. Tomašević bavi kršćanskom antropologijom – teologijom tijela i tjelesnosti, poimanja života i osobe. Centralni dio knjige posvećen je staroj preokupaciji autora – ljudskom dostojanstvu i dostojanstvu osobe. Konačno, u trećem dijelu, Luka Tomašević se okreće eubioziji kao skrbi za život i zdravlje u oprečnosti s eutanazijom i, nimalo agresivno, propušta katoličko teološko svjetlo prema svim najvažnijim bioetičkim temama – suživotu s okolišem, pitanjima početka i kraja života, dakle zaštite embrija, eutanazije, palijativne skrbi i dr.

Pod snažnim uplivom svog redonačelnika Franje Asiškog i pape koji je obilježio najaktivniji period njegova života – Ivana Pavla II., ali i zahvaljujući protagonističkom iskustvu u povijesti hrvatske (osobito integrativne) bioetike, fra Luka Tomašević stvorio je više od franjevački skromne naslovne najave jedne perspektive bioetike: osim ekumenske vrijednosti, generirane usporedbama s ruskom bioetikom, i interdisciplinarne (filozofsko-teološko-medicinske), Luka Tomašević je ponudio svima koji to žele još jedan potterovski most koji vodi prema sve teže dostupnoj drugoj, boljoj strani modernog čovjeka na kojega smo navikli.

Amir Muzur